

ENCYKLOPEDIA Powszechna.

LISTA WSPÓŁPRACOWNIKÓW

którzy dotychczas przyjęli udział w tém dziele.

Adamowicz Adam Dr.
 Alexandrowicz Jerzy.
 Auzyc Władysław Ludwik.
 Baliński Michał. †
 Baraniecki Adryjan.
 Baranowski Jan.
 Barczak Sudoł, Ksiądz.
 Bartoszewicz Adam.
 Bartoszewicz Julian.
 Betan Józef.
 Bentkowski Władysław.
 Berdau Feliz.
 Berkiewicz Leopold.
 Beyer Karol.
 Biernacki Cezary.
 Bliński Józef.
 Bleszczyński Julian.
 Budziński Stanisław.
 Bużnicki Kazimierz.
 Chodźński Adam.
 Chodźko Ignacy. †
 Cichocki Teofil.
 Cohn A. F.
 Cybulski Wojciech Dr. filoz.
 Czerniński Florian.
 Dawid Wincenty.
 Dembowski Teodor.
 Domański Ludwik.
 Dudrzejewicz Władysław.
 Dutkiewicz Walent.
 Estreicher Karol.
 Feliniska Ewa. †
 Fisz Lenn.
 Flatau Henryk.
 Funkenstein Antoni.
 Gawarecki Zygmunt.
 Gebauer Jan.
 Gliśczyński Adam Dr.
 Gühling Karol Ferd. Dr.
 Goldman Leon.
 Grajnert Józef.
 Grąbczewski Adam.
 Gregorowicz Jan Kanty.
 Grochowski Wojciech.
 Hertz.
 Hiler Józef.
 Hoyer A. Dr.
 Hubert Leopold.
 Huczarski W.
 Jachowski Grzegorz. †
 Jarochoński Kazimierz.
 Jasiński Jan.
 Jenike Ludwik.
 Jocher Adam. †
 Jurkiewicz Karol.
 Koczowski Karol Dr.
 Koczowski Zygmunt.
 Kalinka Kazimierz.
 Kaszowski Kazimierz.
 Kirkor Adam.

Kolberg Oskar.
 Kondratowicz Ludwik.
 Konopnicki Szymon.
 Korzeniowski Józef. †
 Korzeniowski Hipolit Dr.
 Kowalewski Józef.
 Krajewski Rafal.
 Kraszewski Józef Ignacy.
 Kraszewski Kajetan.
 Kremer Józef.
 Krupński F. ksiądz.
 Kuczyński Stefan Dr.
 Kudaszewicz Adolf.
 Kulesza Jan Dr.
 Langowski Marelli Dr.
 Lejewel Jonchim. †
 Lesser Alexander.
 Lewestam Fr. Henryk.
 Lieder Jan.
 Lipow Karol.
 Lipnicki A., Ksiądz.
 Łubicki Hieronim. †
 Łepkowski Józef.
 Machczyński K.
 Maciejowski Franciszek.
 Majer Józef Dr.
 Malinowski Fran. Xaw., Ksiądz.
 Maly J.
 Marcinkowski Antoni.
 Mącznyński Józef.
 Miecznikowski Alexander.
 Miecznyński Adam.
 Miecznyński.
 Mikulski F.
 Morawski Szczepny.
 Morzycki Antoni.
 Mossbach August.
 Nanke Nukęski Adolf.
 Neufeldt Danijel.
 Neugebauer Ludwik Dr.
 Nowakowski Edw. rd.
 Nowakowski Ferdynand.
 Nowiński St.
 Otto Leopold, Pastor.
 Pankiewicz Jan.
 Papłowski Jan.
 Paprocki Emeryk.
 Parretti Antoni.
 Pawłowski Aleksander.
 Perkowski Piotr.
 Perwolf Józef.
 Pęczarski Nikodem.
 Pietrusiński Ludwik.
 Pizulewski Szymon. †
 Pizurski Jan Feliz. †
 Plebaniski J. K. Dr.
 Pohlens Edward. †
 Polujanski Alexander.
 Porajski Seweryn.

Pracki Józef.
 Prądmowski Adam.
 Prokopowicz Wincenty.
 Przyalgowski W., Ksiądz.
 Przybowski Józef.
 Przytowski Alexander Dr.
 Przytowski Stanisław.
 Puchiewicz Alfons.
 Rakowski Xawery Dr.
 Rogalewicz Antoni.
 Rogalski Lenn.
 Rogiński Kazimierz.
 Rosen Matyas.
 Rothwald.
 Rzeźmowski Leon.
 Rzeźowski Paweł, Biskup.
 Sanninica Jan.
 Seifman Piotr.
 Serwotowski Walerjan, Ksiądz.
 Skimborowicz Hipolit.
 Skłodowski Władysław.
 Sobel Fryderyk Dr.
 Skupiewski Julian.
 Stawianowski Jan Chryzostom.
 Smokowski Wincenty.
 Snieżczewski Fran. Marz. †
 Sokolowski Leon Dr.
 Stadnicki A.
 Strauch F.
 Stypulkowski T.
 Suchcki Henryk.
 Syński Szymon.
 Szaniawski Józef.
 Szokalski Wiktor Dr.
 Szulc Wacław, Ksiądz.
 Szye Jonchim.
 Szymonowski Michał.
 Szymonowski Xawery.
 Szyszko Bohusz Michał.
 Taczanowski Władysław.
 Trzetrzeziński Wojciech.
 Urbanski Wojciech Dr.
 Walecki Antoni.
 Wedeman Teodor.
 Wężyk Franciszek.
 Widman Karol.
 Wiszniewski Michał.
 Wiszniewski Adam.
 Wójcicki Kazim. Władysław.
 Woliński Adolf.
 Wolski Ludwik.
 Wrotnowski Antoni.
 Wrześniowski Wincenty. †
 Wrześniowski August.
 Wydrzyński Klemens.
 Wydrzyński Józef, Ksiądz.
 Zieliński Gustaw.
 Zieliński Wiktor.
 Zocharski Feliz.

ENCYKLOPEDIA

A 184
24 POWSZECHNA.

TOM SIEDMNASTY.

(Libelt.—Marek.)

Homo sum, humani nil a me alienum esse puto.

TERENCIJUSZ

Człowiekiem jestem, a wszystko cokolwiek ludzkość
obchodzi, nie powinno mi być obojętnem.

WARSZAWA

Nakład, druk i własność S. Orgelbranda Księgarza i Typografa.

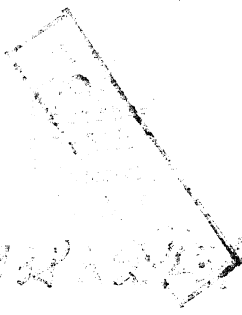
1864.

614505-82

Wolno drukować z warunkiem złożenia w Komitecie Cenzury
po wydrukowaniu, prawem przepisanej liczby egzemplarzy.

w Warszawie dnia 27 Lipca (8 Sierpnia) 1864 roku,

p. o. Cenzora, I. A. Rogalski.

1322

L

Libera (Jan), jeden ze wzorowych i rzadkich nauczycieli wiejskich w Polsce. W młodości służył wojskowo, zwiedzał obce kraje i miał dużo nauki. Po roku 1815, poważny już wiekiem, został z własnej woli nauczycielem we wsi Morawicy, niedaleko Krakowa. Wiadomo, że wówczas nie było tam jeszcze ani książek elementarnych, ani domów osobnych na szkoły i na mieszkanie nauczycieli, więc w walącym się od starości szpitalu zaimprowizowano szkołkę. Libera biorąc się z prawdziwem namaszczeniem i zamilowaniem powołania swego do mozolnej pracy, zaradzając brakowi książek, ubogie ściany okrył formalnym obiciem z tektury, własną ręką wydrukowawszy wielkimi literami wszystkie do czytania i rachunków potrzebne wzory i z tych nauczał dzieci włościańskie obserwując pilnie, do czego który więcej pojętności okazywał. Jakoż poznawszy tak swoich wychowance, czynił narady z ich rodzicami, do czego dziecko użyć mają i z czasem wielu z tych malutkich wyszło na ludzi. Wszyscy też włościanie tak starzy jak i młodzi kochali go nadzwyczajnie; Libera bowiem nauczał nie tylko w szkole ale i za szkołą; gdzie tylko się obrócił, gdzie się zatrzymał, już go gromadka otaczała i nadstawiała ucha ciekawie. Starszym na podsieniu szkoły opowiadał ciekawe historyje kraju, wyrostków zachęcał do roboty koszyków i sprzętów rolniczych, za oraczem szedł w pole i rozprawiał jak, w innych krajach czém nawożą i uprawiają grunta. Drzewka sadził i szczepił w wiejskich ogródkach, a książki pożyteczne dawał do czytania uczniom do domu. Zaczny ten człowiek, ze szkoda szkół wiejskich, przeniósł się na schyłku dni swoich do Krakowa i tam umarł w r. 1830. Libera zostawił w rękopiśmie *Arytmetykę dla szkół początkowych wiejskich*, zupełnie nowym ułożoną sposobem; *O stanie literatury ludu wiejskiego w okolicach Krakowa przed siedmdziesiąt laty* i wypracował wiele innych pism dla szkółek wiejskich. F. M. S.

Libera (Anna), współczesna poetka polska, pisząca pod imieniem Anny Krakowianki, córka poprzedzającego, urodziła się w Morawicy pod Krakowem. Naukę, zamilowanie do tejsze, rozwinięcie wrodzonego talentu do poezyi, winna swemu ojcu, biednemu nauczycielowi wiejskiemu, który jednak pod każdym względem był niepospolitym człowiekiem. Od niego przyjęła gruntowną znajomość rodzinnego języka, którym biegle włada i wcale udane pisze wiersze.